

Europski tjedan prevencije raka vrata maternice, 22-28.siječnja 2018.

Na inicijativu Europske asocijacije protiv raka maternice svake godine se obilježava Europski tjedan prevencije raka vrata maternice a s ciljem podizanja svijesti o bolesti, mogućnostima sprječavanja i ranog otkrivanja raka vrata maternice.

Prema podacima iz 2012. godine (Globocan) rak vrata maternice je četvrti najčšći tumor u žena od kojeg je iste godine u svijetu umrlo njih 266 000, a zabilježeno je preko pola milijuna novih slučajeva. U Europskoj uniji (EU) godišnje oko 33 500 žena oboli od raka vrata maternice, a 13 000 ih umire (EUCAN). Prema procjenama Europskog regionalnog ureda Svjetske zdravstvene organizacije, jedna od stotinu žena na području Europe će razviti rak vrata maternice. Također, 1 od 25 000 žena će umrijeti od njega što ga stavlja na drugo mjesto najučestalijih malignih sjela u žena u dobi od 15-44 godine. Rak vrata maternice je najčešće maligno oboljenje ženskog reproduktivnog sustava koji najčešće pogađa žene u dobi od 50-60 godina.

Sukladno podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (Incidencija raka u Hrvatskoj 2014. godine) u Republici Hrvatskoj je 2014.g zabilježeno 307 novih slučajeva raka vrata maternice (3% od svih karcinoma) od kojeg je umrlo 130 žena.

Humani papiloma virus (HPV) je primarni uzrok raka vrata maternice. Osoba se najčešće HPV-om inficira seksualnim putem (vaginalni, analni, oralni) sa zaraženim partnerom/icom. Viskorizični tipovi HPV-a (npr. 16,18,31,33,35,39,...) uzrokuju postupne abnormalne promjene u stanicama vrata maternice te ukoliko se one ne odstrane s vremenom progrediraju u karcinom. Trenutno se smatra da taj proces traje od 10-15 godina. Tipovi 16 i 18 su „zaslužni“ za oko 70% karcinoma vrata maternice.

Probirni bris vrata maternice (PAPA test) je važna metoda kojom se mogu utvrditi nepravilne promjene u ranoj fazi bolesti (predstadij) kako bi se započelo s uspješnim liječenjem. Rana faza bolesti u pravilu ne pokazuje simptome bolesti dok uznapredovali stadij se prezentira simptomima poput nepravilnog krvarenja i iscjetka iz rodnice te boli u donjem dijelu abdomena.

Liječenje ovisi o stadiju (proširenosti bolesti) a uključuje kiruško i hormonalno liječenje te primjenu kemoterapije.

Rak vrata maternice je jedan od najpreventabilnijih karcinoma. Najvažnije preventivne aktivnosti uključuju:

- **Cijepljenje protiv HPV-a** (besplatno, dobrovoljno za dječake i djevojčice završnog razreda osnovne škole)
- **Redoviti ginekološki pregledi** (barem jedan put u 3 godine).
- **Odgovorno seksualno ponašanje**-izbjegavanje nezaštićenih spolnih odnosa sa nepoznatim partnerima, učestalo mjenjanje spolnih partnera
- **Informiranje** javnosti o mogućnostima prepoznavanja, rane dijagnostike i mogućnostima liječenja raka vrata maternice

Autor teksta: Ivan Štivić dr.med
spec.epidemiologije